

موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی

پنجره جمعیتی، جوانان و فارغ التحصیلان دانشگاهی: فرصت‌ها و تهدیدهای بازار کار

سخنران: دکتر محمد جلال عباسی شوازی

چکیده:

تحولات جمعیتی به‌ویژه کاهش باروری در دهه‌های اخیر به تغییر ساختار سنی و جوانی جمعیت در ایران منجر شده است. جوانان، نه تنها به لحاظ جمعیتی وزن و اهمیت بالایی در ساختار سنی دارند، بلکه بلحاظ کیفی (سواد و تحصیلات، شهرنشینی، دسترسی و استفاده از رسانه‌های جمعی) و به تبع آن از نظر اقتصادی، اجتماعی و سیاستی نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. با در نظر داشتن منافع و مزایای بالقوه این تجربه گذار جمعیتی در کشور، چنین ساختار جمعیتی به "پنجره" یا "سود جمعیتی" تعبیر می‌شود. دوران پنجره جمعیتی از سال ۱۳۸۵ در کشور آغاز شده و تا چهار دهه آینده نیز تداوم خواهد داشت. در این دوران نسبت جمعیت در سنین فعالیت افزایش یافته و به حداکثر خود (حدود ۷۰ درصد) می‌رسد. مکانیزم‌های ترکیبی و رفتاری پنجره جمعیتی نظیر افزایش عرضه نیروی کار، افزایش مشارکت زنان، کاهش نسبت‌های وابستگی (بار تکفل)، تعامل تغییرات ساختار سنی جمعیت با چرخه زندگی تولید و مصرف، افزایش قدرت پس اندازها و سرمایه‌گذاری، بهبود و توسعه سرمایه انسانی، و افزایش کیفیت جمعیت، فرصت‌های پتانسیل‌های زیادی برای اثرگذاری مثبت بر رشد و توسعه اقتصادی فراهم می‌کند. علیرغم پتانسیل‌های موجود، سیاست‌ها و برنامه‌های جمعیتی کشور در سال‌های اخیر عمدتاً بر حجم و رشد جمعیت متمرکز بوده و کمتر به ساختارهای سنی جمعیت، تغییرات و پیامدهای آن توجه شده است. با توجه به شرایط فوق و ضرورت بهره‌گیری از فرصت‌های پتانسیل‌های موجود، بهره‌برداری از فرصت‌های پتانسیل‌های جمعیتی - تحصیلی کشور، مستلزم شناخت دقیق ویژگی‌ها و مزایای پنجره جمعیتی - تحصیلی (عرضه نیروی کار جوانان به ویژه فارغ التحصیلان دانشگاهی) کشور و برنامه ریزی و سیاست‌گذاری مناسب است. هدف این پژوهش، بررسی تغییرات ساختار سنی جمعیت، ظهور پنجره جمعیتی - تحصیلی و پیامدهای آن بر عرضه نیروی کار در سال‌های آتی در ایران بوده است.